

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Людмила Костова, катедра „Англицистика и американистика“,
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“,

за дисертационния труд на Десислава Крумова Караасенова

на тема

Културни измерения на академичната мобилност: опитът на българските стипендианти по програма „Фулбрайт”

за присъждането на образователната и научна степен „доктор“
в научна област 3.3. Политически науки, шифър 05.11.02 Политология
(Европеистика – Културологични изследвания)

1. Академично развитие и професионален опит на дисертантката

Десислава Крумова Караасенова е завършила специалност „Английска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1998 г. От 2003 г. тя работи като асистент в катедра „Европеистика“, която се числи към Философския факултет на същия университет. Дисертантката преподава дисциплини на английски език, които са с практическа насоченост.

Караасенова е участвала в ред международни проекти на европейска тематика. Има участия в научни конференции, едната от които е проведена в чужбина.

2. Характеристика на дисертационния труд на Десислава Караасенова

Дисертационният труд на Десислава Караасенова е написан на английски език и се състои от 210 страници, около шестнадесет от които посочват използваната библиография. Трудът включва увод и четири основни глави.

Дисертацията разглежда аспекти на транснационалната мобилност на български университетски преподаватели и учени по линия на една от програмите на Българо-американска комисия за образователен обмен „Фулбрайт“. Значението на този тип мобилност за задълбочаването на сътрудничеството между български и американски университетски преподаватели и учени и приносът ѝ за развитието на процесите на глобална свързаност са правилно отчетени във въвеждащата част на дисертацията и в

автореферата. По принцип споделянето на “the Fulbright experience” е често явление на конференции, организирани от комисия „Фулбрайт“ както в САЩ, така и в страни като България. Обаче научният анализ на подобни „споделения“ е ново начинание поне в българския академичен контекст. Ето защо дисертацията е актуална и целта ѝ да запълни една празнина в изучаването на транснационалната академична мобилност е похвална.

В уводната част на дисертацията си Караасенова поставя някои основни – и по необходимост общи - въпроси, свързани с мотивацията на стипендиантите при избора им на тази форма на академична мобилност, факторите, произтичащи от личността им и социално-културния контекст, които са въздействали върху престоя им в САЩ, влиянието на предварителните им културно детерминирани представи за приемащата страна и последиците от академичната мобилност за по-нататъшното им професионално развитие.

Дисертантката определя изследователския си подход в представения труд като *индуктивен* и подчертава спецификата на проекта си, който изследва *субективните* преживявания на българските стипендианти, но отчита и тяхната обусловеност от определени аспекти на *отправния* им социално-културен контекст. Одобрявам конструктивисткия момент в дефиницията на избрания от Караасенова подход: става дума за „интерпретация на явленията от гледна точка на смислите, които хората влагат в тях“ (Дисертация, с. 8). Истина е обаче, че по-нататък към тези смисли се подхожда, като се използват елементи от културния модел на Хеерт Хофстеде, който аз намирам за опростенчески и механичен в класификационната му част. Одобрявам опита на дисертантката да обоснове използването на избрания модел, като се облекне на защитата му от самия Хофстеде, но съмненията ми за целесъобразността от пространното му приложение в анализи като нейния остават. Ето защо повтарям препоръката, която вече дадох в отзива си за вътрешното обсъждане на дисертацията: добре би било аналитичният инструментариум, използван в труда, да се обогати с елементи от проучвания на мобилността и нейните репрезентации в контекста на англоезичната хуманитаристика. Поредицата на крупното академично издателство „Раутлидж“ *Routledge Research in Travel Writing* съдържа ред полезни книги, в които подходът към межкултурното общуване е конструктивистки и класификацията на културите по принцип се избягва.

Дисертацията е очевидно плод на няколкогодишно проучване на академичната мобилност както от историческа гледна точка, така и в контекста на задълбочаващата

се глобализация и интернационализация на научния живот в наше време. Интересни са разсъжденията на Караасенова върху структурата на академичните потоци и дисбаланса в тях, циркулирането на „мозъци“ и създаването и функционирането на мрежи на знанието. Ситуирането на транснационалната академична мобилност, осъществявана по линия на комисия „Фулбрайт“, в широк глобален контекст е една от удачните изследователски стратегии на дисертантката.

Работата на Караасенова с подбраните респонденти и процедурата за набиране и анализ на постъпилите данни впечатляват положително. Добре е, че тя отчита и потенциалното влияние на собствената си личност и по-точно – обусловените си от българската социално-културна среда нагласи - върху хода на своето изследване.

В края на своя труд дисертантката не се задоволява само с обобщение на резултатите от изследването, а отправя и препоръки към потенциални бъдещи стипендианти на комисия „Фулбрайт“ от българската академична общност. Тези препоръки са в духа на културния и аксиологичен релативизъм. Според мен тази част от дисертацията е също сред значимите ѝ страни.

Дисертацията е написана на много добър английски език и показва запознатост с академичното писане и неговите стандарти. Понеже съм филолог, отчитам това със задоволство. Същевременно не мога да отмина и някои пропуски:

- (1) Вместо “American” бих предпочела да видя широко употребяваното най-вече в социологическата литература “US-American” – така уточняваме за кой точно американски контекст става дума;
- (2) В академичното писане на английски език при отделянето на дълъг цитат не се използват кавички или пък курсив;
- (3) Според мен би било по-добре “fellows” да се замени със “scholars” в заглавието на текста, особено ако Караасенова възнамерява да го публикува след защитата.

3. Заключение

Десислава Караасенова е автор на първото цялостно и детайлно изследване на транснационалната мобилност на български университетски преподаватели и учени по линия на една от програмите на Българо-американска комисия за образователен обмен „Фулбрайт“. Дисертационният ѝ труд съдържа много доказателства за задълбочените ѝ

знания, аналитични умения, обща начетеност и много добро владееене на английски език. Авторефератът е подробен и дава адекватна представа за съдържанието на дисертацията. Дисертантката е автор на изискуемия брой публикации, свързани с темата на труда.

Горните ми препоръки не отразяват никакви съществени слабости в дисертацията, а са по-скоро продиктувани от собствените ми предпочитания в сферата на културологичните изследвания. Те също така целят да насочат вниманието на Караасенова към други възможности за изследване на анализирания от нея материал.

Убедена съм, че въз основа на тази дисертация и свързаните с темата й публикации на Десислава Караасенова може да бъде присъдена образователната и научна степен “доктор“. Представям това си мнение на вниманието на уважаемото научно жури.

01.06. 2018 г.

Проф. д-р Людмила Костова

В. Търново